

Załącznik do Uchwały Nr XXXVI/293/2022
Rady Miejskiej w Witkowie
z dnia 31 marca 2022 r.

**Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie dla
Gminy i Miasta Witkowo
na lata 2022-2024**

Atelier
Centrum Profilaktyki i Reeducacji

Wykaz skrótów:

GUS – Główny Urząd Statystyczny

UGiM – Urząd Gminy i Miasta

KP – Komisariat Policji

BP – Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacje pozarządowe

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PK – Punkt Konsultacyjny

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

CK – Centrum Kultury

OKSiR – Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

SP – szkoła podstawowa

NSP – niepubliczna szkoła podstawowa

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

KBdsPN – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

SPIS TREŚCI

PRZEMOC W RODZINIE	3
DEFINICJA PRZEMOCY	3
RODZAJE PRZEMOCY	5
SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH.....	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY I MIASTA WITKOWO.....	10
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA WITKOWO	14
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY I MIASTA WITKOWO	17
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	17
ANALIZA BADAŃ SPOŁECZNYCH.....	19
ANALIZA SWOT	24
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	27
ADRESACI PROGRAMU	33
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	33
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	34
HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.....	34
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	36
WSKAŹNIKI MONITORINGOWE	36
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	38
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	39
SPIS RYSUNKÓW	39
SPIS WYKRESÓW.....	39
SPIS TABEL	39

PRZEMOC W RODZINIE

DEFINICJA PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie jest problemem złożonym i ma wiele definicji. Powszechnie przemoc traktowana jest jako akt godzący w osobistą wolność jednostki prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249), przemoc w rodzinie to *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”*.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w rodzinie zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie sprawcy nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez sprawcę nierównowagi sił fizycznych, psychicznych, ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy w rodzinie najczęściej są kobiety i dzieci¹. Przemoc dotyczy jednak również mężczyzn oraz osób w podeszłym wieku. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, lub brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, finansowa, a także kształt intencjonalnego oraz nieintencjonalnego zaniedbania². Ponadto może dochodzić do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji. Może ona przybierać formę działań świadomych lub nieświadomych. Ofiarami takich poczynań padają również osoby starsze, które ze względu na swój wiek są dyskryminowane na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych³.

¹<https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

² A. Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

³ E. Sygit, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163–168.

Wśród osób doznających przemocy może występować wyuczona bezradność, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie jest niezwykle trudna i czasochłonna⁴. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- motywacyjnego polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji;
- poznawczego polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem;
- emocjonalnego, czyli pojawienie się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁵.

Osoby doznające przemocy nierzadko charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości, winy oraz wstydu, co jest efektem poniżania, upokarzania i ciągłego krytykowania. To wszystko powoduje, że osoby te nabierają przekonania, iż są bez wartości, tracą dla siebie szacunek, wiarę we własne możliwości oraz zanika u nich poczucie bezpieczeństwa i zaufanie do siebie samego. Mają skrajnie niską samoocenę, czują złość i urazę, nie widzą też możliwości wyjścia z takiej sytuacji. Dopatrują się winy w sobie, a świat postrzegają jako wrogi i niepojęty.

Przemoc w rodzinie dotyczy również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

⁴ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁵ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, FOLIA PSYCHOLOGICA 13, 2009, s. 55-73.

RODZAJE PRZEMOCY

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- 1. Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, itp. Powodowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
- 2. Psychiczną** – przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie).
- 3. Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.
- 5. Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia⁶.

⁶ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy w rodzinie dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez Policję, w 2020 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 85 575. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej) w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z głównych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczanie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje, kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21% społeczeństwa.

Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” z 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Jednak nadal około 10% dorosłych uznaje zachowania przemocowe za normalne. Ponadto zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy w rodzinie lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zatem redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy Gminy i Miasta Witkowo. **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2024** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc w rodzinie. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2024**.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2024 jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. W Programie określono 4 podstawowe obszary zawierające kierunki działań:
 - 1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna:** obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
 - 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:** obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom dotkniętym przemocą.
 - 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie:** obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc.

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

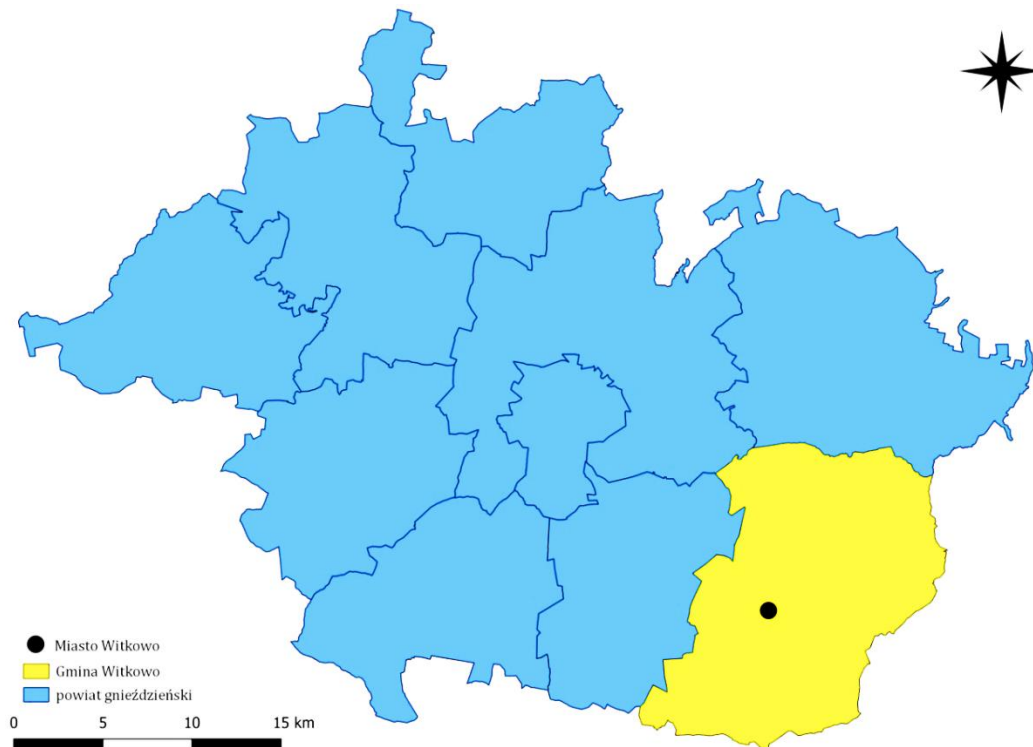
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2030;
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Witkowo na 2021 rok.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań i danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie.

CHARAKTERYSTYKA GMINY I MIASTA WITKOWO

Witkowo to gmina miejsko-wiejska położona w województwie wielkopolskim, w południowo-wschodniej części powiatu gnieźnieńskiego. Oddalona jest o około 18 km od siedziby powiatu – miasta Gniezna oraz o około 70 km od stolicy województwa wielkopolskiego – Poznania. Jej siedzibą jest miasto Witkowo. Teren Gminy⁷ zajmuje powierzchnię 184,4 km², co stanowi 14,7% terytorium powiatu gnieźnieńskiego. 21% obszaru Gminy to grunty leśne, z kolei użytki rolne stanowią 65% jej powierzchni. Pod względem geograficznym gmina Witkowo położona jest na obszarze Powidzkiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 1. Położenie Gminy i Miasta Witkowo na mapie powiatu gnieźnieńskiego

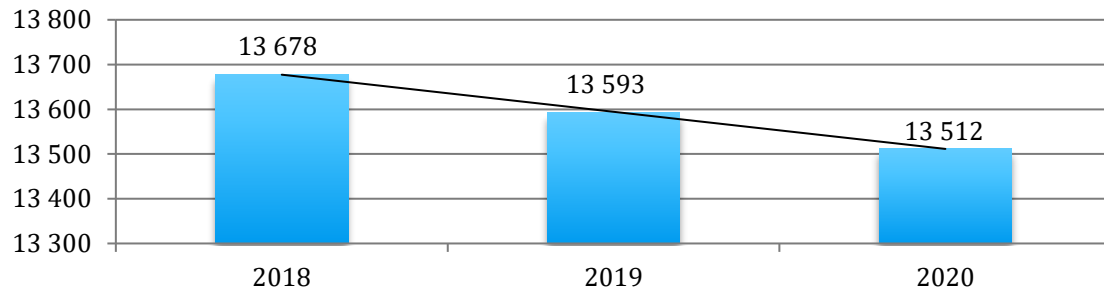

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (Bdot10k)

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę i Miasto Witkowo zamieszkuje 13 512 osób (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców uległa niewielkiemu zmniejszeniu. W stosunku do 2018 roku widoczny jest spadek o 1%.

⁷ Ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o „Gminie” należy przez to rozumieć „Gminę i Miasto Witkowo”.

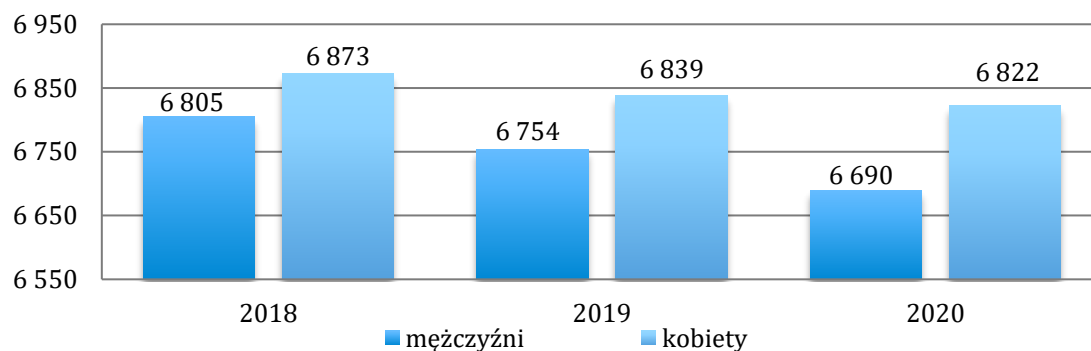
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Witkowo latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Witkowo była w 2020 roku mniejsza od liczby kobiet – stanowiły one 50,5% ogólnej liczby ludności (6 822 kobiety), natomiast mężczyźni 49,5% (6 690 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w 2020 roku w Gminie wynosił 102, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadały 102 kobiety. W powiecie gnieźnieńskim współczynnik ten był wyższy i wynosił 105, natomiast w województwie wielkopolskim przyjmował wartość 106.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Witkowo w 2020 roku przyrost naturalny był ujemny i wynosił -8 (stan na koniec 2020 roku), co odpowiadało przyrostowi naturalnemu -0,59 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018-2019 przyrost naturalny w Gminie przyjmował wartość 11, z kolei w 2020 roku nastąpił jego spadek.

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia żywe	153	141	156
zgony	142	130	164
przyrost naturalny	11	11	-8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Witkowo według ekonomicznych grup wieku w 2020 roku przedstawiała się następująco:

- 20,0% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 60,5% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;

- 19,6% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Witkowo. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności, z kolei odsetek osób w wieku produkcyjnym ulega spadkowi. W przypadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym dostrzegalne są niewielkie wahania. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,5% w wieku produkcyjnym oraz 22,3% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Udział ludności gminy Witkowo według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	19,8	19,7	20,0
wiek produkcyjny	61,7	61,1	60,5
wiek poprodukcyjny	18,5	19,1	19,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Działalność kulturalna na terenie Gminy koncentruje się głównie w budynku **Centrum Kultury im. Krzysztofa Szkuclarka**, w którego skład wchodzi:

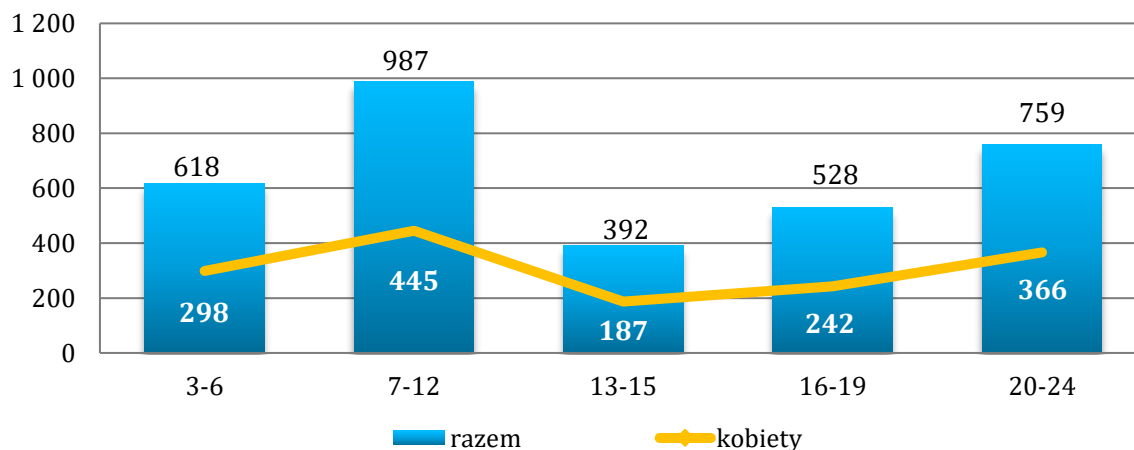
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Witkowo,
- Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Witkowo wraz z filią w Kołaczkowie jest gminną instytucją kultury, służącą rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców. Biblioteka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje także szeroką działalność informacyjną i kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z placówkami oświatowymi z terenu Gminy.

Zadania w zakresie sportu na terenie gminy Witkowo realizuje **Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Witkowie**. Jego głównym celem jest samodzielne organizowanie wydarzeń kulturalnych oraz kulturalno-sportowych oraz wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej.

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2020 roku było 3 284 mieszkańców gminy Witkowo, w tym 47% stanowiły kobiety (1 538 osób). Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (987 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (759 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (618 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Ludność gminy Witkowo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Baza oświatowa na terenie Gminy i Miasta Witkowo składa się z następujących placówek:

- Przedszkole Miejskie w Witkowie,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Witkowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Witkowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mielżynie.

W zasobach infrastruktury społecznej gminy Witkowo znajduje się ponadto jedna **Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Gorzykowie**, dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „Razem w Przyszłość” w Ochronce oraz **5 niepublicznych przedszkoli**:

- Przedszkole im. Dzieciątka Jezus w Witkowie,
- Domowe Przedszkole w Witkowie,
- Przedszkole „Bajkowy Świat” w Witkowie,
- Przedszkole „Mali Odkrywcy” w Witkowie.

Działalność tych placówek finansowana jest z budżetu Gminy i Miasta.

Od 2020 roku na terenie Gminy opiekę nad dziećmi do 3 roku życia sprawuje prywatny **żłobek „W Stajence”**, prowadzony przez firmę MA-MA B Bogumiła Macioszek.

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA WITKOWO

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Witkowo zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Zespół Interdyscyplinarny tworzy Burmistrz Gminy i Miasta powołując do niego przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Rady Miejskiej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także kuratorzy sądowi. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1249):

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5 oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
 - 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
 - 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
 - 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
 - 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2024 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wczesna diagnoza, ▪ poradnictwo, ▪ udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, ▪ wydawanie ulotek edukacyjno-informacyjnych, ▪ organizowanie pomocy psychologicznej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ▪ prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, ▪ udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
Placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wczesna diagnoza, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, ▪ udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.
Komisariat Policji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
Ochrona zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wczesna diagnoza, ▪ przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grupy robocze	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ▪ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, ▪ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, ▪ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, ▪ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, ▪ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, ▪ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, ▪ realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: opracowanie własne

Kluczowym zasobem gminy Witkowo w zakresie wsparcia osób doznających lub stosujących przemoc jest **Punkt Konsultacyjny**, który oferuje pomoc i wsparcie w formie porad i konsultacji indywidualnych, a także grup wsparcia szczególnie dotyczących problemów uzależnienia od alkoholu, innych form uzależnienia, współuzależnienia, konfliktów i przemocy w rodzinie.

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gnieźnie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie,
- Samopomocowa Grupa Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu (AA),
- instytucje kościelne,
- lokalne organizacje pozarządowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w zakresie realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta na lata 2022-2024** współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

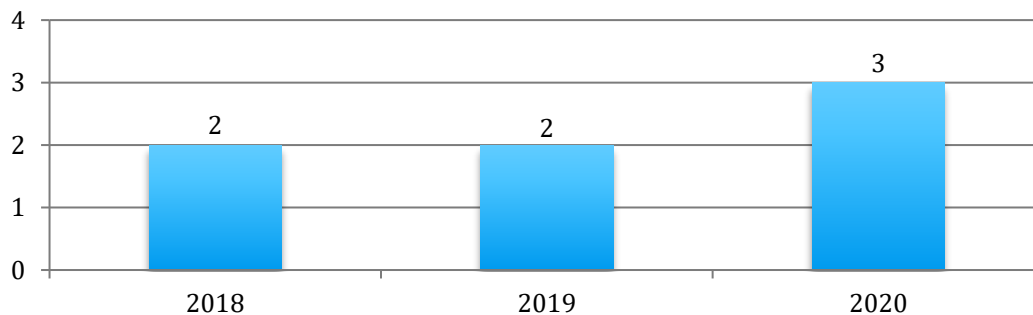
- pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- pracownicy socjalni,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY I MIASTA WITKOWO

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

W 2020 roku w gminie Witkowo z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie korzystały 3 rodziny. Liczba rodzin na przestrzeni ostatnich lat utrzymywała się na względnie stałym, niskim poziomie.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej na 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020. W 2020 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, czyli na przestrzeni lat 2018-2020 była stała. Liczba utworzonych grup roboczych w 2020 roku wyniosła 10, a liczba ich posiedzeń kształtowała się na poziomie 33 co oznacza, że na przestrzeni ostatnich lat ulegała wahaniom. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020

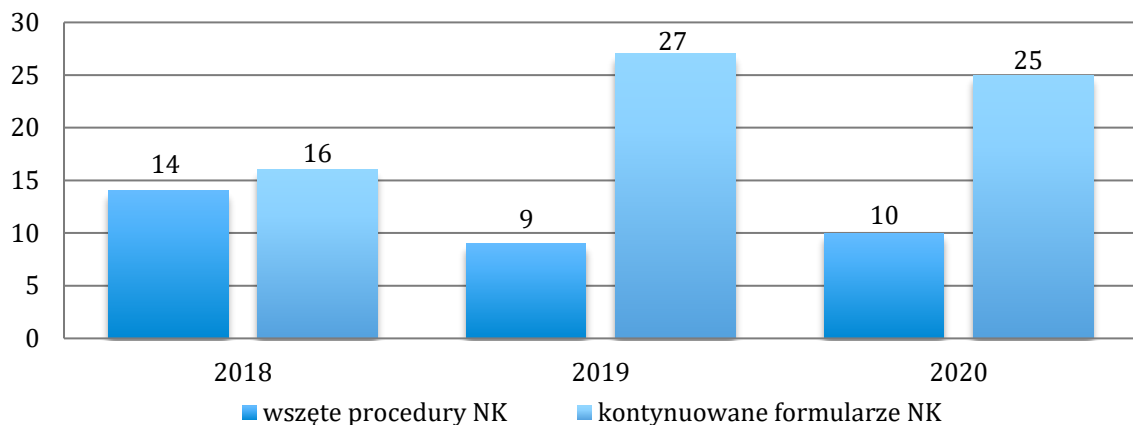
L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
2	liczba utworzonych grup roboczych	15	9	10
3	liczba posiedzeń grup roboczych	35	52	33

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych

działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich lat liczba podjętych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom – w 2018 roku było to 14 wszczętych procedur, w 2019 roku – 9, natomiast w 2020 roku – 10. Liczba kontynuowanych procedur również przyjmowała zróżnicowane wartości. Dane te obrazuje wykres nr 5.

Wykres 5. Liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

W 2020 roku liczba osób, które zostały objęte wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 84, w tym 31 kobiet, 32 mężczyzn oraz 21 dzieci. 12 osób spośród objętych pomocą ZI to osoby starsze (kobiety i mężczyźni powyżej 65 roku życia). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie ulegała wahaniom, jednakże dostrzegalny jest wzrost od 2018 roku.

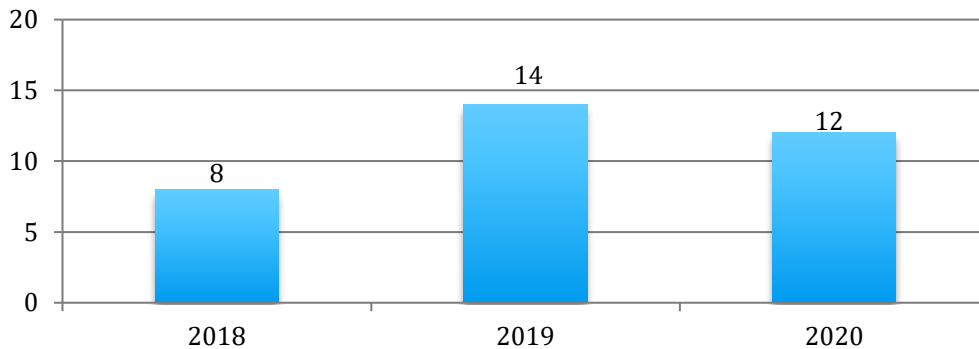
Tabela 5. Liczba osób z terenu gminy Witkowo objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba osób ogółem	58	92	84
2	liczba kobiet	16	29	31
3	liczba mężczyzn	19	34	32
4	liczba dzieci	23	29	21
5	liczba osób starszych	5	14	12

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

W 2020 roku zakończono 12 spraw w ramach procedury – wszystkie z powodu ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania planu pomocy. Liczba zakończonych procedur na przestrzeni lat 2018-2020 ulegała wahaniom – w 2019 roku nastąpił wzrost w porównaniu do roku poprzedniego o 75%, natomiast w 2020 roku zauważalny jest nieznaczny spadek w tym zakresie o 14%.

Wykres 6. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2018, 2019 i 2020 r.

ANALIZA BADAŃ SPOŁECZNYCH

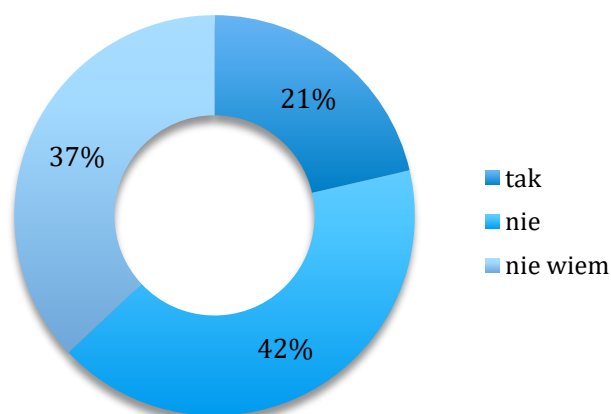
W 2021 roku na terenie Gminy i Miasta Witkowo przeprowadzone zostały badania społeczne mające na celu identyfikację występujących wśród mieszkańców problemów społecznych takich jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, nikotynizm, a ponadto została zbadana opinia respondentów na temat działań profilaktycznych podejmowanych w Gminie, rynku pracy, ubóstwa i włączenia społecznego, sytuacji osób z niepełnosprawnościami i seniorów, wspierania rodziny, zdrowia psychicznego, a także bezpieczeństwa publicznego. W badaniu wzięło udział 173 dorosłych mieszkańców, którzy wypełniali kwestionariusz ankiety oraz 4 pracowników instytucjonalnych, z którymi przeprowadzone zostały indywidualne wywiady pogłębione.

Poniżej przedstawione zostały wnioski z przeprowadzonych badań wśród dorosłych mieszkańców oraz pracowników instytucjonalnych, dotyczące kwestii przemocy wśród rodzin z terenu Gminy.

Problem przemocy w rodzinie wśród dorosłych mieszkańców Gminy

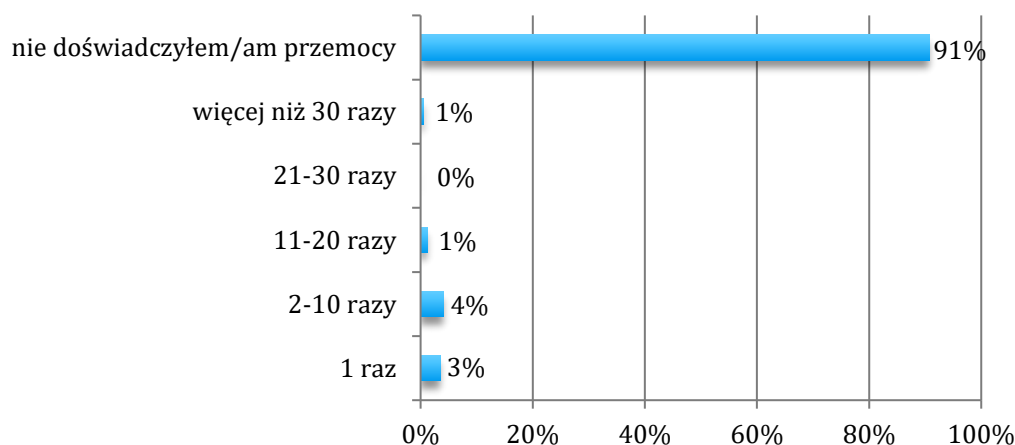
Jak wynika z zebranego materiału badawczego, na znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy domowej wskazał średnio co piąty dorosły respondent (21%). Aż 42% ankietowanych zadeklarowało brak wiedzy w tym zakresie.

Wykres 7. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Skala problemu przemocy w gminie Witkowo została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu. Z zebranych danych wynika, że kiedykolwiek w życiu przemocy doznało 9% badanych mieszkańców, wśród których 3% doświadczyło jej 1 raz, 4% – 2-10 razy, natomiast po 1% – 11-20 razy oraz więcej niż 30 razy.

Wykres 8. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy.

16 osób

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 13 badanych, tj. 87%. Przemocy fizycznej oraz mobbingu doświadczyło po 5 ankietowanych (33%), zaniedbania doznało 4 ankietowanych (27%), przemocy ekonomicznej 3 badanych (20%), z kolei przemocy seksualnej 1 osoba (7%).

Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	87%	13
przemoc fizyczna	33%	5
mobbing	33%	5
zaniedbanie	27%	4
przemoc ekonomiczna	20%	3
przemoc seksualna	7%	1
nie wiem	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najczęściej osób doznało przemocy ze strony rodziców oraz współmałżonka (po 4 osoby, tj. 29%). Po 3 respondentów wskazało na rodzeństwo, znajomego/znajomą oraz osobę nieznaną (21%). W dalszej kolejności po 2 badanych zaznaczyło partnera/partnerkę oraz pracodawcę/przełożonego (14%), z kolei po 1 osobie doświadczyło przemocy ze strony dziadków i innych, bliżej nieokreślonych osób (7%).

Tabela 7. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzice	29%	4
mąż/żona	29%	4
rodzeństwo	21%	3
znajomy/znajoma	21%	3
nieznajomy/a	21%	3
partner/partnerka	14%	2
pracodawca/przełożony	14%	2
dziadkowie	7%	1
inne osoby	7%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na pytanie o miejsce doświadczenia przemocy, najczęściej ankietowanych zaznaczyło dom (9 osób, tj. 64%). W mniejszym stopniu deklarowano doznanie tego problemu w miejscu publicznym (7 osób, tj. 50%) i w pracy (2 osoby, tj. 14%), z kolei 1 badany doświadczył przemocy na uczelni (7%).

Tabela 8. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
w domu	64%	9
w miejscu publicznym	50%	7
w pracy	14%	2
na uczelni	7%	1
inne	0%	0

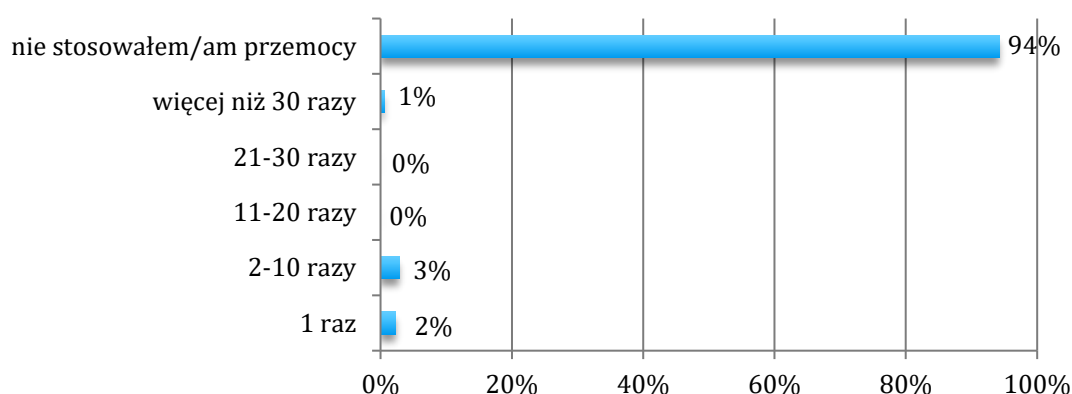
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

173 osoby

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznała się mniejsza część badanych, niż w przypadku jej doznawania – na pytanie „czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby?” twierdzącej odpowiedzi udzieliło 6% ankietowanych, w tym 2% podało, iż miało to miejsce raz, 3% – 2-10 razy, natomiast 1% więcej niż 30 razy.

Wykres 9. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy zastosowali przemoc.

10 osób

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. 6 badanych wskazało na zaniedbanie (60%). Przemoc psychiczną i fizyczną zastosowało po 5 osób (50%), przemoc seksualną 2 osoby (20%), natomiast po 1 badanym stosowało przemoc ekonomiczną i mobbing (10%).

Tabela 9. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
zaniedbanie	60%	6
przemoc psychiczna	50%	5
przemoc fizyczna	50%	5
przemoc seksualna	20%	2
przemoc ekonomiczna	10%	1
mobbing	10%	1
nie wiem	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy najczęściej przyznawali się do stosowania przemocy wobec partnera/partnerki oraz dziecka/dzieci (po 4 osoby, tj. 40%), 3 osoby wskazały na rodziców (30%), natomiast po 2 osoby na osobę nieznaną, rodzeństwo i współmałżonka (20%). Pojedyncze odpowiedzi padły również na stosowanie przemocy w stosunku do znajomych, dziadków oraz kolegów/koleżanek z pracy (10%).

Tabela 10. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
partner/partnerka	40%	4
dziecko/dzieci	40%	4
rodzice	30%	3
nieznajomy/a	20%	2
rodzeństwo	20%	2
mąż/żona	20%	2
znajomy/a	10%	1
dziadkowie	10%	1
kolega/koleżanka z pracy	10%	1

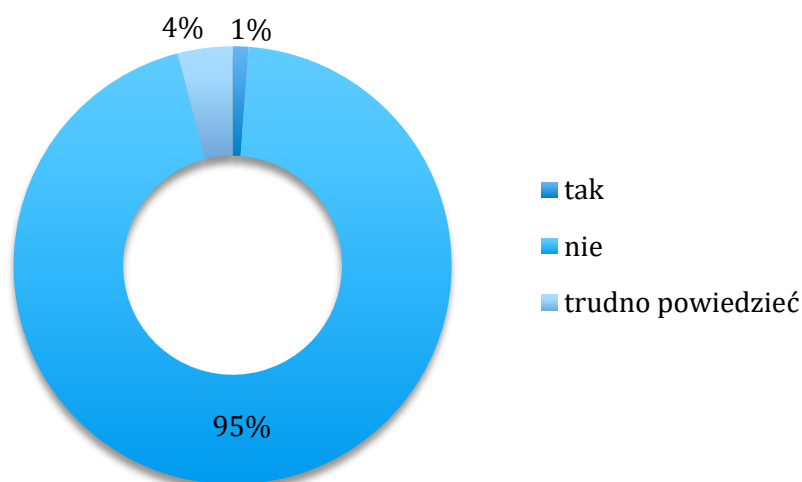
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytanie odpowiadali wszyscy dorośli mieszkańcy.

173 osoby

Odpowiedzi respondentów na następne pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie gminy Witkowo. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 1% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu. Wśród respondentów znalazły się również osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 4% ogółu.

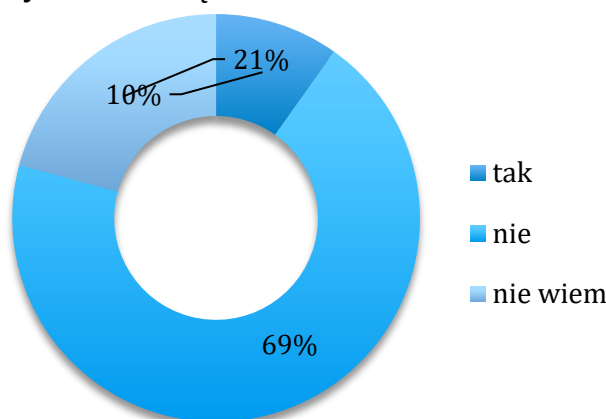
Wykres 10. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

Kolejną analizowaną kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy, na temat

stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – kary fizyczne popiera 21% badanych, z kolei 10% stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Jednoznacznie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 69% mieszkańców.

Wykres 11. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

Problem przemocy w rodzinie z perspektywy pracowników instytucjonalnych

Podczas wywiadów przeprowadzonych z pracownikami instytucjonalnymi z terenu Gminy i Miasta Witkowo, wysunięte zostały następujące wnioski:

- problem przemocy domowej jest obecny na terenie Gminy, jednakże zdaniem badanych jego skala jest trudna do określenia, z powodu m.in. ukrywania aktów przemocy w środowisku domowym/sąsiedzkim;
- w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy prowadzone jest m.in. poradnictwo psychologiczne dla rodzin, a także nawiązywana jest szeroka współpraca z instytucjami działającymi w tym obszarze, funkcjonującymi poza terenem Gminy;
- respondenci dostrzegli konieczność stworzenia punktu poradnictwa, specjalizującego się konkretnie w problemie przemocy w rodzinie.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest to metoda analizy strategicznej pozwalająca skonfrontować ze sobą pozytywne i negatywne czynniki wewnątrz oraz na zewnątrz. Innymi słowy SWOT jest sposobem organizowania faktów, umożliwiającym zrozumienie danych i dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji. Polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę;
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę;
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany;
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">▪ Rozwinięta infrastruktura kulturalna, sportowa i rekreacyjna oraz turystyczna.▪ Szeroka infrastruktura edukacyjna.▪ Zasoby instytucjonalne i ludzkie działające w obszarze wsparcia osób i rodzin z problemem przemocy oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie: MGOPS, GKRPA, Komisariat Policji, Punkt Konsultacyjny, Grupa Wsparcia dla Osób Uzależnionych od Alkoholu.▪ Współpraca międzyinstytucjonalna w udzielaniu pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie.▪ Prowadzenie ścisłej współpracy z funkcjonariuszami Policji w zakresie interweniowania w przypadku przemocy w rodzinie i wszczynania procedury „Niebieskie Karty” w środowiskach przemocowych oraz prewencji przemocy.▪ Stosunkowo niski odsetek badanych deklarujących stosowanie przemocy oraz występowanie przemocy w ich domu.	<ul style="list-style-type: none">▪ Zmniejszenie się populacji Gminy.▪ Ujemny przyrost naturalny oraz jego spadek na przestrzeni lat.▪ Niekorzystne zmiany demograficzne – spadek udziału osób w wieku produkcyjnym i wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w lokalnej społeczności.▪ Konieczność udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej rodzinom z problemem przemocy.▪ Doznawanie przemocy w rodzinie w szczególności przez dzieci i kobiety.▪ Brak funkcjonującej grupy samopomocowej dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy.▪ Stosunkowo wysoka liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” oraz ich wzrost od 2018 roku.▪ Wzrost liczby rodzin objętych pomoc ZI.▪ Wysoki odsetek badanych mieszkańców deklarujących znajomość osoby w swoim otoczeniu, doświadczającej przemocy domowej.▪ Stosowanie przemocy wobec dzieci deklarowane przez część badanych mieszkańców.▪ Brak świadomości na temat negatywnych skutków stosowania przemocy wobec dzieci jako metody wychowawczej, wśród części respondentów.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">▪ Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą.▪ Polityka państwa związana ze zwiększaniem środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy.▪ Możliwości pozyskiwania środków finansowych z nowych źródeł.▪ Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dotyczące problemu przemocy w rodzinie, adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem ofiar i świadków przemocy.▪ Utworzenie samopomocowej grupy dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej.▪ Zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego dla osób doświadczających przemocy.▪ Szkolenia podnoszące umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką przemocy (szkolenia dla różnych grup zawodowych), a także przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu tych osób.	<ul style="list-style-type: none">▪ Negatywne wzorce zachowań społecznych.▪ Wypalenie zawodowe dotyczące część kadry instytucji przeciwdziałających przemocy w rodzinie.▪ Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach.▪ Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy.▪ Niedoinformowanie społeczne odnośnie placówek świadczących pomoc osobom krzywdzonym.▪ Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.▪ Wzrost zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.▪ Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.▪ Długofalowe nasilenie się problemu przemocy w rodzinie na skutek izolacji społecznej i obostrzeń wprowadzonych ze względu na wystąpienie pandemii koronawirusa SARS-CoV-2.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest:

Zwiększenie skuteczności systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ograniczenie skali występowania tego zjawiska na terenie Gminy i Miasta Witkowo.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

- A. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz profilaktyka.
- B. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.
- C. Prowadzenie dostosowanego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.
- D. Regularne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

Cele szczegółowe Programu postawione na podstawie zidentyfikowanych problemów:

A. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz profilaktyka.

1. Podniesienie świadomości społecznej w obszarach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci.
2. Poszerzenie działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
3. Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.
4. Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia w przypadku problemu przemocy domowej na terenie Gminy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	<ul style="list-style-type: none">▪ Liczba rozpowszechnionych informacji.	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
2.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	<ul style="list-style-type: none">▪ Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.▪ Liczba uczestników.	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

3.	Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach i rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba działań podjętych w ramach edukacji. ▪ Szacunkowa liczba odbiorców. 	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, CK.
4.	Edukacja na temat przemocy w rodzinie oraz związanych z nią innych problemów jak uzależnienia poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itd.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur. ▪ Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, CK.
5.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat typów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających przemocy w rodzinie i w szkole.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych programów/warsztatów. ▪ Szacunkowa liczba odbiorców programów/warsztatów. 	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, CK.
6.	Realizacja warsztatów psychospołecznych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych działań. ▪ Szacunkowa liczba odbiorców działań. 	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, CK.
7.	Przeprowadzanie akcji profilaktycznych mających na celu podnoszenie wrażliwości społecznej na kwestie przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zorganizowanych akcji profilaktycznych. 	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, CK.
8.	Przeprowadzanie działań edukacyjnych mających na celu wskazanie prawidłowych zachowań w przypadku zaobserwowania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zorganizowanych działań. 	ZI, UGiM, KP, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
9.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba możliwych form spędzania czasu wolnego. ▪ Liczba uczestników organizowanych zajęć. 	ZI, UGiM, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, CK.

10.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów. Szacunkowa liczba odbiorców programów. 	ZI, KP, UGiM, GKRPA, MGOPS, NGO, placówki oświatowe, PCPR.
11.	Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów szkół.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy. 	MGOPS, UGiM, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.

B. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

1. Udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności specjalistycznego wsparcia na obszarze Gminy.
2. Podniesienie jakości życia i bezpieczeństwa ofiar przemocy.
3. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które skorzystały ze schronienia. 	ZI, MGOPS, UGiM, PCPR.
2.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba udzielonych porad osobom doświadczającym przemocy. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa. Liczba instytucji zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa. 	ZI, GKRPA, MGOPS, UGiM, PK, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin otrzymujących pomoc finansową i rzeczową z powodu problemu przemocy. 	MGOPS.

4.	Udzielanie rodzinom doświadczającym przemocy pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rozpoczętych procedur. ▪ Liczba rodzin objętych procedurą. ▪ Liczba zakończonych procedur. 	ZI, GKRPA, MGOPS, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
5.	Tworzenie i rozwój organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocą w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba podjętych działań w kierunku tworzenia i rozwoju organizacji pozarządowych. 	ZI, GKRPA, UGiM, MGOPS, KP, NGO.
6.	Wsparcie rodzin, w których występuje problem przemocy poprzez prowadzenie pracy socjalnej.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej. 	MGOPS.
7.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny w celu niedopuszczenia do pojawienia się zachowań przemocowych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. 	MGOPS.
8.	Umieszczanie dzieci doznających przemocy w rodzinie w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. 	ZI, PCPR, GKRPA, MGOPS, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
9.	Rozszerzenie działalności Punktu Konsultacyjnego w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy, ich rodzin oraz osób stosujących przemoc domową.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych wsparciem Punktu Konsultacyjnego. 	PK, ZI, UGiM, GKRPA, MGOPS.

C. Prowadzenie dostosowanego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

1. Zwiększenie dostępności do miejsc i form wsparcia dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz podniesienie ich jakości.
2. Podejmowanie natychmiastowej interwencji w stosunku do osób przejawiających zachowania przemocowe.
3. Umożliwienie osobom stosującym przemoc zmianę sposobu zachowania poprzez skuteczne oddziaływanie korekcyjne i edukacyjne.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, które podjęły udział w programie. ▪ Liczba osób motywowanych do udziału w programach. 	ZI, GKRPA, MGOPS, PCPR.
2.	Motywowanie do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, które podjęły udział w programie. ▪ Liczba osób motywowanych do udziału w programach. 	ZI, GKRPA, MGOPS, PCPR.
3.	Badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w ramach Programu przeciwdziałania przemoc w rodzinie oraz ochrony ofiar przemoc w rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba ewaluacji podejmowanych działań w stosunku do osób stosujących przemoc w ramach Programu przeciwdziałania przemoc w rodzinie oraz ochrony ofiar przemoc w rodzinie. 	ZI, GKRPA, MGOPS, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
4.	Izolowanie sprawców przemoc poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do mieszkania oraz jego otoczenia.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba interwencji związanych z usunięciem sprawcy przemoc z miejsca zamieszkania. 	ZI, GKRPA, MGOPS, KP.

D. Regularne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

1. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych w działania na rzecz zmniejszenia skali przemoc w rodzinie w Gminie.
2. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów realizujących działania w zakresie wsparcia rodzin z problemem przemoc.
3. Monitorowanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemoc w rodzinie – prowadzonych działań i funkcjonujących podmiotów, a także wdrażanie zmian w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji. ▪ Liczba osób uczestnicząca w szkoleniach, konferencjach. 	ZI, GKRPA, MGOPS, UGiM, KP, ROPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.
2.	Kierowanie osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i finansowanie ich uczestnictwa w konferencjach, szkoleniach i wizytach studyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba szkoleń/konferencji/wizyt studyjnych, w których uczestniczyli przedstawiciele Gminy. ▪ Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/konferencjach/wizytach studyjnych. 	ZI, GKRPA, MGOPS, UGiM, KP, ROPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.
3.	Prowadzenie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba przeprowadzonych superwizji. ▪ Liczba uczestników superwizji. 	ZI, MGOPS, GKRPA, KP, PK, placówki ochrony zdrowia, PCPR.
4.	Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych procedur „Niebieskie Karty”. ▪ Liczba rodzin, w których ustała przemoc po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. 	ZI, GKRPA, MGOPS, KP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe.
5.	Prowadzenie zewnętrznego coachingu/doradztwa dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu zapobiegnięcia wypaleniu zawodowemu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób objętych wsparciem coachingowym/doradztwem. 	ZI, GKRPA, MGOPS, PCPR, ROPS.

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców Gminy i Miasta Witkowo, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób, które dotknięte zostały przemocą w rodzinie,
- osób, które stosują przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Podniesienie świadomości mieszkańców w obszarze przemocy w rodzinie, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
- Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Zmniejszenie liczby osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie dotkniętych problemem wypalenia zawodowego.
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą.
- Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
- Budowa spójnego systemu działań w zakresie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zasady realizowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2024

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, niniejszy dokument oparty został na zasadach:

- **wzajemnej współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw;
- **jawności działań** organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;

- **szczególnej ochrony dzieci**, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2024** finansowane będą z budżetu Gminy i Miasta Witkowo oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Na podstawie określonych celów Programu w poprzednim rozdziale, w poniższej tabeli znajdują się wytyczone ramy czasowe realizacji zadań, które mają pomóc osiągnąć wyznaczone cele.

ZADANIE	ROK		
	2022	2023	2024
Prowadzenie działań informacyjnych na temat możliwych miejsc pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	X	X	X
Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	X		X
Edukacja mieszkańców w zakresie skutecznych sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach/rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	X		X
Edukacja na temat przemocy w rodzinie oraz związanych z nią innych problemów jak uzależnienia, poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych itd.	X	X	X
Edukacja dzieci i młodzieży na temat typów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy w rodzinie i w szkole.	X	X	X
Realizacja warsztatów psychospołecznych dla dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją.		X	
Przeprowadzanie akcji profilaktycznych mających na celu podnoszenie wrażliwości społecznej na kwestie przemocy w rodzinie.	X		X
Przeprowadzanie działań edukacyjnych mających na celu wskazanie prawidłowych zachowań w przypadku zaobserwowania przemocy.		X	
Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.	X	X	X
Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.		X	
Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.			X
Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów szkół.	X	X	X

Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	X	X	X
Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	X	X	X
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	X	X	X
Udzielanie rodzinom doświadczającym przemocy pomocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	X	X	X
Tworzenie i rozwój organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocą w rodzinie.	X	X	X
Wsparcie rodzin, w których występuje problem przemocy poprzez prowadzenie pracy socjalnej.	X	X	X
Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny w celu niedopuszczenia do pojawienia się zachowań przemocowych.	X	X	X
Umieszczanie dzieci doznających przemocy w rodzinie w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	X	X	X
Rozszerzenie działalności Punktu Konsultacyjnego w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy, ich rodzin oraz osób stosujących przemoc domową.	X	X	X
Motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	X	X	X
Motywowanie do udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	X	X	X
Utworzenie i prowadzenie grupy samopomocowej dla osób stosujących przemoc w rodzinie.			X
Badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w ramach Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.	X	X	X
Izolowanie sprawców przemocy poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do mieszkania oraz jego otoczenia.	X	X	X
Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.		X	
Kierowanie osób zaangażowanych w działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i finansowanie ich uczestnictwa w konferencjach, szkoleniach i wizytach studyjnych.	X	X	X
Prowadzenie superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	X	X	X
Monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”.	X	X	X
Prowadzenie zewnętrznego coachingu/doradztwa dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zapobiegnięcia wypaleniu zawodowemu.	X		X

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

WSKAŹNIKI MONITORINGOWE

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane liczby, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 11. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych

Lp.	Obszar	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2022 roku)	Wartość docelowa (w 2024 roku)
1	Edukacja społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz profilaktyka.	Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	0	1
2	Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	25	do 40
		Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.	84	do 100
		Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	12	do 20
3	Prowadzenie dostosowanego do potrzeb oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.	Liczba osób, które wzięły udział w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	brak danych	powyżej 10
		Liczba grup samopomocowych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	0	1
		Liczba osób biorących udział w spotkaniach grupy samopomocowej dla osób stosujących przemoc.	0	powyżej 10
4	Regularne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.	Liczba warsztatów/szkoleń/supervizji skierowanych do osób realizujących zadania związane z przemocą w rodzinie.	brak danych	powyżej 4

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych sprawozdań przedkładanych Burmistrzowi Gminy i Miasta Witkowo przez Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Witkowie.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem dotykającym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, jak i ją stosujące. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu Gminy i Miasta Witkowo stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych.

Cele i zadania zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Witkowo na lata 2022-2024, realizowane w porozumieniu z podmiotami funkcjonującymi na terenie Gminy z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Gminy i Miasta Witkowo na mapie powiatu gnieźnieńskiego 10

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Witkowo latach 2018-2020	11
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020	11
Wykres 3. Ludność gminy Witkowo według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku	13
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2018-2020	17
Wykres 5. Liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020	18
Wykres 6. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020	19
Wykres 7. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	20
Wykres 8. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?	20
Wykres 9. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby?	22
Wykres 10. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?	23
Wykres 11. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?	24

SPIS TABEL

Tabela 1. Przyrost naturalny w gminie Witkowo na przestrzeni lat 2018-2020	11
Tabela 2. Udział ludności gminy Witkowo według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)	12
Tabela 3. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wraz z obszarami ich działania	14
Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020	17
Tabela 5. Liczba osób z terenu gminy Witkowo objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020	18
Tabela 6. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	21
Tabela 7. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?	21
Tabela 8. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?	21

Tabela 9. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?.....	12
Tabela 10. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe?.....	22
Tabela 11. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych.....	23
	37